

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Eduard Reyer †. A modern közkönyvtári mozgalmat súlyos veszteség érte: egyik legagilisabb, fáradhatatlan előharcosa nincs többé. Eduard REYER, a bécsi Zentralbibliothek megteremtője a nyár folyamán, hatvanhatodik életében, dőlt ki az élők sorából. Ő volt egyike a legelsőeknek, akik az angol-amerikai könyvesházak gondolatát a német nyelvterületen elterjesztette. E tárgyról 1893-ban megjelent tanulmánya: *Entwicklung und Organisation der Volksbibliotheken* sokak érdeklődését fölélesztette s kiinduló pontja lett egy egész irodalomnak s ami ennél is több, nagyszabású élő alkotások — működésben lévő könyvesházak — egész sorozatának. A megboldogult maga is kilépett a tett mezejére: ő teremtette meg, diadalmasan megküzdvé a hivatalos körök nem épen jóakaró közömbösségével, az osztrák császárváros mintaszerű népkönyvtári intézményét, a Zentralbibliothekot, mely 1912 végén már 26 fiókkal s összesen 545.700 kötet könyvvel rendelkezett s amely ez eszközökkel 1912-ben közel öt millió kötetnyi forgalmat bonyolított le. E számadatok minden szónál ékesebben dicsérék az elhunyt nagy érdemeit. Kívánjuk, hogy a nagy alkotás örökidőkre hirdesse a megdicsőült emlékezetét.

A háború könyvtára. A berlini könyvtárak ismerői csak csodálattal szólhatnak arról a gyűjteményről, melyet I. VILMOS császár «Kriegsbibliothek von 1870» néven állíttatott fel, magánpénztárából, a porosz királyi könyvtár kebelében s külön hivatal gyanánt kezeltetett. A gyűjtemény bámulatos teljességben ölel fel minden nyomtatványt, zenei és rajz-reprodukciót is, ami csak Németországban, sőt a külföldön is, a porosz-francia háborúra vonatkozik. Esméjének Louis SCHNEIDER nyerte meg az uralkodót, aki hivatott színészből korán lett hivatott katonai íróvá és szerkesztővé, majd udvari tanácsossá; nagy befolyása volt királyára, aki gr. BISMARCKnak, akkor még az Észak-német Szövetség kancellárjának, hozzájárulásával az összes nagyköveteket, konzulokat, diplomáciai ágenseket stb. utasította a háborúra vonatkozó iratok stb. gyűjtésére és SCHNEIDERhez való beküldésére. — Most prof. dr. Walther SCHULTZE, berlini kir. főkönyvtárnok, a «Berl. Tagebl.» útján felszólítja a közönséget, hogy a most folyó világháború könyvtárának megteremtésére s minél teljesebbé tételére küldjön be minden külön lapkiadványt, falragaszt, torzképet, népdalt, képes levelezőlapot stb. ami csak e háborúra vonatkozik; a nagy közönség hozzájárulása nélkül nem lehetne oly teljes anyaggyűjteményt létrehozni, amely majd, rendezve, bőséges és hiteles kútforrása lesz a történetírásnak. — Ugyancsak októberben a lipcsei «Börsenverein der Deutschen Buchhändler» tette közzé, hogy a jelen háborúra, előzményeire stb. minden nyomtatványból

külön gyűjteményt fog létesíteni a vezetése alatt álló «Deutsche Bücherei» keretében, különösen ügyelve arra, hogy a könyvpiacra nem kerülő nyomtatványok: háborús menetrendek, hatósági rendeletek ellenséges területeken, hadi lapok s hasonlók ott őriztessenek. Különben is a «D. Bücherei» a német nemzeti élet szellemi letéteményese akar lenni: mindent megőrizni az utókor számára. K. I.

Népkönyvtáraink és a háború. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, mely az ország területén közel másfélezer közművelődési-, nép- és vándorkönyvtárat létesített és tart fenn, elhatározta, hogy e könyvtárak szórakoztató részét a harcmegzőről betegen vagy sebesülten visszaérkező derék katonáink számára hozzáférhetővé teszi s ekként a maga részéről is hathatósan előmozdítja azt az áldásos hatást, melyet a jó könyv a betegek lelkiállapotára gyakorolhat. Evégből a következő felhívást intézte a Tanács a felügyelete alá tartozó intézetekhez:

«A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, ezennel felhívja a felügyelete alatt álló közművelődési-, nép- és vándorkönyvtárakat, hogy a működési területükön felállított vörös kereszt kórházak vezetőivel érintkezésbe lépve, a harctéren hősi küzdelmekben megsebesült, s e kórházakban kezelt katonáink számára könyvtárak könyvkészletét hozzáférhetővé tenni sziveskedjenek. A lábba-dozó vagy könnyebben sebesült betegek lelki állapotát kiválóan befolyásolhatják a szórakoztató könnyed olvasmányok, melyek kisebb-nagyobb készletével valamennyi felügyeletünk alatt álló könyvtár rendelkezik. Épen azért kívánatos, hogy a könyvtár-kezelők vagy maguk válasszák ki, vagy a kórházak vezetői által választassák ki a nyomtatott könyvjegyzék alapján könyvtári készletük idevágó anyagát s azt az olvasni vágyó betegállomány létszámának megfelelő mennyiségben bocsássák elismervény ellenében kölcsönképen a kórházak vezetői rendelkezésére. Ragályos betegségben szenvedők által használandó könyvek a használat után fertőtlenítenendők. A fertőtlenítéshez legalkalmasabb a formaldehyd-gőz vagy az alkoholos vízgőz».

E felhívást a tanács a könyvtárak létesítésével foglalkozó közművelődési intézeteknek is megküldötte, amelyek kétségkívül a maguk részéről is örömmel csatlakoznak a király és haza szolgálatában megsebesült derék katonák szellemi jólétét célzó ezen intézkedéshez.

Végül megemlíti, hogy a Tanács lépéseket tett arra nézve is, hogy a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségénél MIKSAI KÁLMÁN összes művei jubiláris kiadásából rendelkezésre álló példányok — közel 10.000 kötet — szintén hozzáférhetővé tétessék hadseregünk betegállományának s hogy ekként a hadsegítő bizottsághoz magánadakozásokból befolyt mintegy 120.000 kötetrel együtt bőségesen áll olvasni való katonáink rendelkezésére.